

Datum
2009-10-09

AD 000-9972-09

Justitiedepartementet
103 33 STOCKHOLM

Signalspaning för polisiära behov (SOU 2009:66)

I samband med den hearing som ägde rum den 30 september 2009 angående betänkandet signalspaning för polisiära behov (SOU 2009:66) gavs de som bjudits in möjlighet att senast den 9 oktober 2009 lämna skriftliga synpunkter på de frågeställningar som behandlats vid hearingen. I avvaktan på att betänkandet remitteras vill Säkerhetspolisen skriftligen framföra följande.

Säkerhetspolisens uppdrag och behov av att använda signalspaning

Säkerhetspolisen är Sveriges nationella säkerhetstjänst. Myndighetens uppdrag är därför att skydda rikets säkerhet och den demokratiska statsordningen samt att bekämpa terroristbrott.

Säkerhetspolisens uppdrag kräver att myndigheten kan hämta in uppgifter innan det finns så starka misstankar att en förundersökning ska inledas. Huvuddelen av myndighetens verksamhet bedrivs därför som säkerhetsunderrättelseverksamhet. Syftet med underrättelseverksamheten är att inhämta uppgifter som ligger till grund för olika former av brottsförebyggande åtgärder. I det arbetet har signalspaning sedan många år använts för att hämta in uppgifter om utländska förhållanden.

Det är av naturliga skäl svårt att med säkerhet mäta om de brottsförebyggande åtgärder som Säkerhetspolisen genomfört fått avsedd effekt eller om även andra orsaker lett till att ett brott inte fullbordats. Signalspaning är härtill en bland flera

Datum
2009-10-09

AD 000-9972-09

inhämtningsmetoder som bidrar med underlag till det brottsförebyggande arbetet. Sammantaget är det därför svårt att exakt visa eller bevisa hur effektiv signalspaningen är som metod. Dessutom är signalspaningen omgärdad av sekretess vilket gör att det inte är möjligt för Säkerhetspolisen att offentliggöra konkreta exempel där signalspaning haft betydelse i det brottsförebyggande arbetet.

Säkerhetspolisens erfarenhet är emellertid att signalspaningen inte sällan bidragit med unik information som inte kunnat hämtas in på annat sätt. Signalspaningen har haft väsentlig betydelse i det brottsförebyggande arbetet och de höga mål som sätts för Säkerhetspolisens verksamhet har inte kunnat uppnås utan uppgifter som inhämtats genom signalspaning. Säkerhetspolisen har således behov av signalspaning i det brottsförebyggande arbetet. I det sammanhanget kan Säkerhetspolisen konstatera att myndigheten inte känner till något land där säkerhetstjänsten inte har tillgång till uppgifter från signalspaning.

Uppdraget att vara Sveriges nationella säkerhetstjänst bedrivs inom ramen för en polismyndighet. De regler som gäller för polisens arbete gäller därför också för Säkerhetspolisen, exempelvis skyldigheten att inleda förundersökning. Även om signalspaning främst behövs i arbetet med att förhindra brott är misstankegraden för när förundersökning ska inledas så låg att det ofta är något av en tillfällighet om misstankarna är tillräckligt starka för att inleda förundersökning. Då signalspaningen i dessa fall inte kan ersättas med andra metoder för att hämta in signaler har Säkerhetspolisen behov av signalspaning även under en pågående förundersökning. Då det är fråga om att hämta in uppgifter om utländska förhållanden är omständigheterna i bland också sådana att vanliga tvångsmedel inte kan verkställas.

Konsekvenserna av att inte kunna signalspana när en förundersökning pågår skulle kunna beskrivas med att väl underbyggd underrättelseinformation leder till att signalspaning inte kan användas, men att mer "luddig" information medger användning. Konsekvenserna kan också illustreras med följande fiktiva exempel. Säkerhetspolisen riktar in signalspaning mot en grupp personer som befinner sig utomlands eftersom det finns uppgifter som tyder på att de diskuterar att genomföra en terroristrelaterad "händelse" någonstans i Norden. Genom signalspaning får Säkerhetspolisen uppgift om att två inte namngivna personer ska resa till Sverige för att delta i händelsen. Samtidigt får Säkerhetspolisen från annat håll trovärdig information om att gruppen planerar ett attentat på en viss namngiven plats i Stockholm någon gång under de närmaste månaderna. Attentatet ska utföras av personer som kommer att resa till Sverige för uppgiften. Uppgifterna om attentatet är sådana att förundersökning ska inledas och signalspaningen avbryts. I det läget skulle en fortsatt signalspaning kunna vara helt avgörande för

Datum
2009-10-09

AD 000-9972-09

att identifiera de personer som kommer till Sverige och därigenom förhindra att attentatet genomförs.

Förslaget till lag om signalspaning för polisens behov avseende utländska förhållanden

Säkerhetspolisen menar att en reglering av signalspaningen måste ge möjlighet för Säkerhetspolisen att få del av uppgifter som kan användas i säkerhetsunderrättelseverksamheten. Samtidigt får inte regleringen utesluta att Säkerhetspolisen även får del av uppgifter under en pågående förundersökning. Säkerhetspolisen vill dock i sammanhanget betona att en förutsättning för en fungerande verksamhet inte bara är att Säkerhetspolisen kan få del av uppgifter utan också att Säkerhetspolisen kan inrikta signalspaningsverksamheten. Säkerhetspolisen har genom sitt uppdrag unik kunskap om exempelvis terrorrelaterade förhållanden som har koppling till Sverige och svenska intressen. Kan inte den kunskapen omsättas i signalspaningsverksamheten kommer inte bara Säkerhetspolisen utan också de myndigheter som kan inrikta försvarsunderrättelseverksamheten att få ett sämre underlag för sina beslut. Säkerhetspolisen vill därför understryka att en lösning som ger signalspaningsmyndigheten möjlighet att delge Säkerhetspolisen information, men där Säkerhetspolisen inte kan påverka inriktningen av signalspaningen, inte tillgodoser behovet av uppgifter.

En lagstiftning inom området måste naturligtvis föregås av en noggrann avvägning mellan å ena sidan integritetsaspekten och å andra sidan behovet av att använda metoden. När det gäller signalspaning för polisiära behov går det inte heller att bortse från de särskilda regler som gäller för polisiär verksamhet. Säkerhetspolisen menar att betänkandet behandlar alla dessa aspekter. Säkerhetspolisen kommer att utveckla sina synpunkter på förslagen i betänkandet när det remitteras.

Detta yttrande har beslutats av säkerhetspolischefen Anders Danielsson. Chefsjuristen Lars-Åke Johansson har varit föredragande.

Anders Danielsson

genom Lars-Åke Johansson